

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Черкасова Володимира Федоровича

на дисертацію Ван Цзисюань

**«МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА ДО ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ
ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ»** подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), галузь знань
01Освіта (Освіта/Педагогіка)

1. Актуальність теми роботи та її зв'язок із науковими дослідженнями

Стратегія розвитку закладів вищої освіти України і Китаю спрямована на налагодження співпраці та обміну науково-педагогічним досвідом, на розширення і поглиблення міжнародних контактів, підвищення рівня кваліфікації здобувачів вищої освіти. Спільні проєкти здійснюються засобами наукових та науково-педагогічних контактів з відповідними інституціями і є важливим кроком розвитку сучасної освіти, підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Актуальність запропонованого Ван Цзисюань дослідження підсилюється підготовкою здобувачів третього освітнього рівня в вищих освітніх закладах України, які будуть спрямовувати розвиток музично-педагогічної освіти Китаю в найближчі десятиріччя. Відповідно, особливого значення набуває підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що наукове дослідження Ван Цзисюань виконано згідно з темою науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину

наукової теми «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160). Тему дисертаційного дослідження Ван Цзисюань затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол №11 від 27.06.2019 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Не викликає сумніву наукова новизна дослідження, адже вперше розглянуто методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності через призму специфіки сприйняття й пізнавальної діяльності школярів нової генерації. Для її обґрунтування обрано комплекс наукових підходів, а саме: діяльнісний, компетентнісний, герменевтичний, особистісно-персоналізований, технологічний та інноваційний. До того ж обґрунтовано методичні принципи їх впровадження у освітній процес, з-поміж яких: принцип спонукання до пошуково-активної діяльності у процесі опанування здобувачами нових технологій та винаходу власних методів їх впровадження в майбутній просвітницькій діяльності, актуалізацію міжпредметних зв'язків між дисциплінами навчального плану в їх спрямуванні на освоєння нових методів і технологій просвітництва, гармонізацію пріоритетної уваги вчителя до особистісних потреб учнів із забезпеченням їхньої іміджево-творчої самореалізації, організацію просвітницької діяльності на засадах фасилітативного стилю спілкування й оволодіння майстерністю художньо-педагогічної риторики, взаємообумовленості мистецької, музичної та інноваційно-технологічної підготовки майбутнього фахівця, впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій у освітній процес інноваційно-методичними засобами.

Відмітимо практичну значущість проведеного дослідження, що полягає в можливості використання авторської методики для розв'язання широкого спектру мистецьких та педагогічних завдань в процесі підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Окрім того, в можливості застосування розробленої діагностичної методики визначення рівнів підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності та методики впровадження інформаційно-комунікативних технологій у музично-освітній процес під час підготовки здобувачів до фахово-просвітницької діяльності в її різноманітних проявах.

Пропонований та систематизований методичний інструментарій застосування інформаційно-комунікативних технологій може впроваджуватися у курсі дисциплін з методики музичного виховання, в педагогічній практиці здобувачів, в системі підвищення кваліфікації майбутніх учителів музичного мистецтва та їхній самоосвіті.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 7 публікаціях автора, з яких 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України у співавторстві та 4 – апробаційного характеру (2 з яких у співавторстві), видані українською мовою. Зміст публікацій здобувача, спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулася апробація основних наукових положень та результатів дисертації, повною мірою розкривають дослідницьку проблему.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи Ван Цзисюань засвідчує, що здійснене дослідження окресленої проблеми є цілісним і системним. Науковий апарат сформульовано професійно і коректно. З огляду на мету роботи, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці

методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до музично-просвітницької діяльності, було визначено п'ять завдань дослідження, спрямованих на досягнення поставленої мети, а також визначено об'єкт і предмет дослідження.

Цінним є те, що для досягнення мети і вирішення поставлених завдань дослідження здобувачем запропоновано три групи методів, з-поміж яких: теоретичні (аналіз і систематизація, теоретичне моделювання); емпіричні (педагогічне спостереження, анкетування, тестування, узагальнення оцінок незалежних експертів; творчі завдання (тренінги, вікторини, рольові та змагальні ігри, ігри-драматизації, хмарні технології); статистичні методи (для обробки отриманих у процесі формувального етапу експерименту результатів). Застосування зазначених методів дозволило здобувачу зробити науково обґрунтовані висновки.

Дисертаційна робота складається із загальної анотації, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (292 найменування, із них 33 – іноземними мовами) та 7 додатків на сторінках. Робота містить 13 таблиць, 8 рисунків, що обіймають 6 сторінок основного тексту. Загальний обсяг роботи – 242 сторінки, з яких основного тексту – 170 сторінок.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, яка містить джерела загальнопедагогічного, методичного, психологічного, мистецтвознавчого спрямування, українською та іноземними мовами.

Вартісним є те, що Ван Цзисюань коректно і виважено підходить до визначення структури підготовленості майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності, яка полягає в єдності мотиваційно-особистісного, мистецько-компетентнісного, інноваційно-методичного, комунікативно-діяльнісного складників; у обґрунтованих педагогічних умовах вирішення завдань дослідження, як-от: стимулювання усвідомленого й відповідального ставлення майбутніх учителів музики до оволодіння просвітницькою

діяльністю із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій; організації інноваційно-освітнього середовища підготовки майбутніх фахівців до просвітницької діяльності із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій; забезпечення координації між змістом фахово-музичної й методико-практичної підготовки до застосування інформаційно-комунікативних технологій у просвітницькій діяльності.

6. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура та обсяг дисертації відповідає меті та завданням. Робота виконана з дотриманням установлених вимог. У вступі лаконічно висвітлено актуальність, зв'язок з науковими програмами та планами, коректно сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет, обґрунтовано теоретико-методологічну основу дослідження, методи, наукову новизну, практичне значення, презентовано апробацію результатів дослідження.

У першому розділі автором дисертації здійснено ретроспективний аналіз становлення феномену просвітництва в світовому просторі та визначено специфіку його прояву в музично-освітній системі в різні історичні періоди, починаючи від давнини і закінчуючи сьогоденням. Виходячи з цього, значущість музичного просвітництва Ван Цзисюань визначає низкою важливих функцій, зокрема: естетичної, світоглядної, аксіологічної, пізнавальної, праксеологічної, креативної. У цьому контексті автор дисертації зазначає, що у Китаї серед просвітницьких практик помітно зростає популярності масштабних культурних заходів, зокрема, стрімко збільшується кількість хорових колективів, проведення конкурсів та фестивалів.

На особливу увагу заслуговує те, що ретельне студіювання наукової літератури з обраної проблеми уможливило проаналізувати різні погляди вчених на тлумачення змісту поняття «просвітницька діяльність», а також

обґрунтувати авторське визначення відповідно до музично-творчої діяльності фахівців, сутність якого полягає у тому, що «просвітницька діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва розуміється як активний, цілеспрямований і сталий процес стимуляції у школярів ціннісно-зацікавленого ставлення до мистецтва, що формується під час і у зв'язку із удосконаленням в них здатності до особистісно пережитого й усвідомленого сприйняття художньо-образного змісту музичних творів».

Варто зазначити, що заслуговує позитивної оцінки те, що автором дисертації розглянуто сутність і специфіку підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій, під якою розуміється їх здатність до методично-обґрунтованого й компетентного впровадження широкого комплексу інформаційно-комунікативних технологій у педагогічно-виховні ситуації. Студіювання першоджерел дозволило автору дисертації визначити структуру професійної компетентності, яка інтегрована в єдності мотиваційно-особистісного, мистецько-компетентнісного, інноваційно-методичного та комунікативно-діяльнісного компонентів.

Наукову цінність представляє *другий розділ* дисертаційного дослідження, у якому автором вдало висвітлено методологічні й методичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітництва із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій. Погоджуємося з думкою автора дисертації, що удосконалення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва щодо формування зацікавленого ставлення школярів до сприйняття жанрово-стильових і художньо-образних проявів музичного мистецтва відбувається в процесі творчої діяльності, виконання виховних, розвивальних, освітніх, формувальних, виконавсько-ілюстративних, комунікативно-педагогічних функцій.

Позитивним здобутком дисертаційного дослідження є унаочнення авторської моделі підготовки майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій, яка

містить структурні компоненти (мотиваційно-особистісний, мистецько-компетентнісний, інноваційно-методичний та комунікативно-діяльнісний), критерії оцінювання (спонукально-мобілізаційний, аналітико-герменевтичний, технічно-художній, творчо-продуктивний), наукові підходи (діяльнісний, компетентнісний, особистісно-персоналізований, герменевтичний, технологічний, інноваційний) та методичні принципи, що в комплексі позитивно впливають на підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій.

Вагомим науково-методичним доробком Ван Цзисюань є представлений у межах розробленої методики комплекс педагогічних умов, а саме: стимулювання усвідомленого й відповідального ставлення майбутніх учителів музики до оволодіння просвітницькою діяльністю із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій; організація інноваційно-освітнього середовища підготовки майбутніх фахівців до просвітницької діяльності із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій; забезпечення координації між змістом фахово-музичної й методико-практичної підготовки до застосування інформаційно-комунікативних технологій у просвітницькій діяльності. Заслужують позитивної оцінки етапи підготовки та організаційні форми і методи підвищення рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням комунікативно-інформаційних технологій.

У *третьому розділі* розкрито зміст і структуру експериментального дослідження, презентовано діагностичний апарат і методику виявлення рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності. Визначено критерії й показників оцінювання рівня підготовленості студентів до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій.

На засадах розробленої діагностичної методики здійснено констатувальний експеримент, який проходив на базі Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 14.08.2023, № 1404/24/1) і дозволив з'ясувати, що більшість майбутніх учителів музичного мистецтва потребує суттєвого удосконалення їхньої підготовленості до просвітницької діяльності.

Доречно наголосити, що формувальний експеримент здійснювався за авторською методикою підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій за мотиваційно-настановним, комунікативно-формувальним і досвідно-результативним етапами.

За влучним висловлюванням автора дисертації за результатними формувального експерименту здійснено другий діагностичний зріз, який засвідчив, що вищого, творчо-просвітницького рівня в ЕГ досягло на 22,5% респондентів більше, чим у першому зрізі, а в КГ їх кількість зросла тільки на 7,8 %. На пошуково-самостійному рівні в ЕГ було виявлено зростання кількості здобувачів на 20,0%, у КГ – на 0,3%. Відповідним чином, на найнижчому, початково-індиферентному рівні в ЕГ їх кількість зменшилася на 34,7%, а в КГ – тільки на 15,5%.

Ефективність розробленої методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій підтверджено статистичними показниками розбіжності за допомогою багатофункціонального критерію Фішера.

7. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Відмітимо, що дисертаційна робота добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових

положень, матеріалів досліджень та висновків зрозумілий і доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Ван Цзисюань дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставить МОН України.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати представленої Ван Цзисюань дисертаційної роботи, слушно висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер, і ні в якій мірі не впливають на значущість дисертаційного дослідження, а саме:

1. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Ван Цзисюань, відносно ретроспективного аналізу становлення просвітницької діяльності в світовому просторі та специфіку її прояву в системі музичної освіти, варто зазначити, що дисертація тільки виграла б, коли б автор узагальнила та презентувала досвід вищих освітніх закладів країн Західної Європи стосовно підготовки фахівців музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій, проаналізувала зміст дисциплін навчального плану спрямованих на підготовку фахівців соціокультурної діяльності.

2. Уточніть, будь ласка, які дисципліни Ви пропонуєте включити до навчальних планів вищих навчальних закладів мистецького спрямування, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), які б ефективно впливали на підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій.

3. На стор. 162 дисертантка наголошує на значущості оволодіння майбутніми вчителями музичного мистецтва навичками організації шкільних та позашкільних заходів, зокрема – і вмінням розробляти

програми культурно-просвітницьких, концертних та фестивальних заходів. З цією метою здобувачів навчали розробляти макети інформаційних афіш, які мали відповідати вимогам лаконічності, естетичного смаку та інформативності, вмінню їх презентації у соціальних мережах. За такого підходу варто було б розкрити технології підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до такого виду просвітницької діяльності.

4. Пропоноване дисертаційне дослідження є цілісним і завершеним, передбачає реалізацію практичного складника, тому доцільно було б більше уваги приділити цьому аспекту, зокрема розробити методичний посібник щодо методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій у закладах освіти КНР та України.

5. У тексті дисертації трапляються окремі орфографічні помилки та стилістичні недоліки.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

9. Загальні висновки

Враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність, вірогідність висновків і цілісність дисертації Ван Цзисюань на тему «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій», варто зазначити, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від

12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а Ван Цзисюань заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

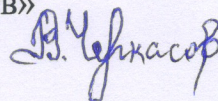
Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва

Комунального закладу вищої освіти

«Академія культури і мистецтв»

Закарпатської обласної ради

Володимир ЧЕРКАСОВ

Підпис Володимира Черкасова завіряю:

проректор з науково-педагогічної роботи

по організації освітнього процесу,

кандидат наук з соціальних комунікацій

Оксана ТЕЛЕП